

рах художньої прози різних письменників обмежене завданнями, цілями автора, тобто воно — індивідуальне.

Звідси й різноманітні очікувані та неочікувані функції лейтмотивів. Характер ритму більшості лейтмотивів карбований, стрибкоподібний, навмисно дисонансний, як і саме життя письменника. Лейтмотиви-образи, лейтмотиви-символи як в окремих новелах, так і в циклах — це символіка старого життя і пробудження нового, лейтмотиви криків душі — це совість тих, хто ще спроможний тверезо думати, тих, хто будуватиме нове життя, але з якою ж мораллю... Пейзажні, портретні, сценічні лейтмотиви — характерні для всього творчого, невеликого за обсягом, проте геніального доробку письменника і є словесним віддзеркаленням індивідуально-особистого, суб'єктивного. Справді, новели В. Борхерта — це фрагменти його лірично-драматичної і трагічної автобіографії, його смертельно-хворого ества.

Завдяки лейтмотивам письменник підкреслює власні погляди, переконання, критикує й оцінює їх. Він нагадує, попереджає, лякає, розтлумачує, спокутує свої та всього людства гріхи, вигадує і просто констатує абсурдні вчинки, явища, зневажає свою слабкість, прагне милосердя і вдосконалення, одне слово, спонукає читача до співпереживання. Крім того, лейтмотиви у новелах є ще носіями-показниками композиції, що підкреслює взаємозв'язок ритму і композиції, ритму й архітектоніки, внутрішню взаємозалежність між кількісними та якісними характеристиками художнього тексту.

ТВОРЧІ ПИСЬМОВІ ЗАВДАННЯ НА ДРУГОМУ ЕТАПІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

О. Гончарова (кафедра філології)

Оволодіння основними видами мовної діяльності (аудіюванням, читанням, мовленням, письмом) — головне завдання у викладанні іноземних мов у НаУКМА. Студент повинен вміти не тільки спілкуватись іноземною мовою, читати літературу (художню й за фахом), але й підготувати реферат, зробити конспект. Це можливо тільки тоді, коли у нього сформовані навички писемного мовлення.

На першому етапі вивчення мови письмове висловлювання не відрізняється від усного. Це практично графічна форма відповідного усного висловлювання. Всі види вправ, спрямовані на розвиток цього типу комунікації, не відрізняються від вправ з усного монологічного мовлення. Навчання цьому видові мовлення відбувається

паралельно з розвитком усного висловлювання і на тому самому матеріалі.

В процесі навчання на другому етапі студент повинен оволодіти комплексом умінь, необхідних для освоєння мовної стилістики. Вправи, що сприяють вивченню писемного мовлення, можна розділити на два етапи: підготовчі та власне мовленеві. Основою читання на етапі поглибленого вивчення мови може бути художній текст, що використовується з метою презентації мовного матеріалу і стимулювання усного та писемного мовлення. В групах французької мови використовуються навчальні завдання за романом сучасного французького письменника А. Роб-Грійє “Джин”, який у французькій методичній літературі називають “романом-підручником” або “підручником роману”.

Підготовчі вправи — це традиційні передтекстові та післятекстові вправи (лексичні, граматичні, вправи, що сприяють розумінню тексту). Мета передтекстових вправ — зробити мову і зміст тексту доступним для читача. Післятекстові вправи допомагають глибше зрозуміти зміст тексту і проконтролювати його розуміння. Усі види вправ сприяють формуванню навичок сприймання та глибшому розумінню мови, рецептивному засвоєнню мовного матеріалу.

Мовленеві вправи, що подаються в кінці кожного уроку (Expression Personnelle) стимулюють студентів брати участь у “трі-висловлюванні” з приводу того чи іншого персонажа, тієї чи іншої події. Студентам пропонується зайняти місце персонажа й обґрунтувати його поведінку чи зробити інший вибір. Такі завдання дають можливість студентам з різним рівнем знань розвивати свої творчі можливості; особливо завдання, що сприяють розвиткові писемного мовлення. Наприклад, під час роботи над першим розділом студентам пропонується написати текст оголошення, за яким герой шукає роботу; листа, в якому він запитує про умови роботи, що їй запропоновано в оголошенні. Після роботи над першим розділом студентам пропонується розповісти про свої враження від зустрічі з Джин в листі до друга, звичайно, вживаючи зв’язувальні слова, необхідні для особистого листа.

Після роботи над IV розділом, у якому герой розповідає казку, і де студенти знайомляться з правилами написання казки, їм пропонується завдання створити казку. Цю роботу можна виконувати індивідуально або групами з кількох студентів. Студенти отримують на картках схему казки: перелік героїв, подій, місць подій, часу подій тощо.

Після II розділу, коли герой постає перед вибором, можна за-

пропонувати студентам направити героя іншим шляхом, підказати появу нового персонажа (або персонажів), нової події, нового місця подій. Студенти отримують фотографії або малюнки з журналів і дають волю своїй творчій фантазії.

Після останнього, VI розділу, в якому відбувається зміна героя (замість чоловіка головним персонажем стає дівчина) студенти можуть написати свій варіант роману, зупинивши його в той момент, який їм здається найдоцільнішим для закінчення.

Таким чином, у процесі поглибленого вивчення мови студенти повинні оволодіти комплексом стилістичних засобів, необхідних для різних видів мовної діяльності.

СОЦІАЛЬНО-КУЛЬТУРОЛОГІЧНА РОЛЬ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКІЙ АКАДЕМІЇ У XVIII ст.

Ольга Ігнатова (кафедра філології НаУКМА),
Оксана Ігнатова (аспірант Інституту археографії НАНУ)

Діяльність кожного навчального закладу оцінюється за якістю освіти, яку він надає своїм випускникам. У 18 ст. КМА посідала чільне місце в організації навчального процесу в Україні.

Загальновідомим є той факт, що в КМА на високому рівні викладалися іноземні мови, як класичні — грецька, латина, так і сучасні європейські — німецька, польська, а також єврейська. Знання мов надавало можливість ознайомлення з кращими здобутками світової науки й культури, і вихованці КМА широко використовували такі можливості. До того ж їм відкривався шлях до навчання в закордонних університетах.

Французька мова, — мова Дідро й Вольтера, вводиться до навчальних планів Академії у 1753 р. Варто зазначити, що спершу вона викладалася вихованцем КМА, який, напевно, продовжив навчання за кордоном і там досконало оволодів мовою, — Костянтином Крижанівським. Він викладав французьку протягом 7 років (з 1753 до 1760), і був надзвичайно сумлінним та відданим своїй справі, що навіть виписав за власний кошт 100 примірників підручників для студентів.

Вивчення іноземних мов починалося із засвоєння основ граматики, потім вивчався синтаксис. Одразу ж читалися і перекладалися оригінальні тексти. Французьких класів було два — вищий і нижчий, до них часом додавався ще й практичний, де мали займатися